

N.F.S. Grundtvigs tale ved åbningen af den første sommerhøjskole for kvinder

Taler

Nikolai Frederik Severin
Grundtvig
Forfatter, teolog, digter

Dato

8. maj 1866

Sted

Marielyst Højskole

Det er noget nyt, men dog ikke Splinternyt vi har for, ved at ville reise en slags kvindelig Høiskole for unge Piger i allehaande Livsstillinger, og Spotten maae vi være belavet paa at bære, men naar man kræver os alvorlig til Regnskab for Vovestykket, maae vi, som har stillet os i Spidsen, dog ikke blive Svar Skyldige.

Sagen er den, at at i forrige Tider satte man Kvinden enten for høit eller for lavt i Henseende til Oplysning og høiere Dannelse, saa enten sagde man, det var for høie Ting for hende, eller man tænkte, det kom hos hende som Hjerte-Menneske af sig selv. I den nyere Tid havde man derimod meget travlt i de store Stæder med hvad man kaldte kvindelig Dannelse, mens man opgav Landsbyfolk af begge Kiøn, undtagen de Drengene, der skulde studere, eller blive kloge ved Læsning og Hovedbrud; men den høiere Dannelse, man i Kiøbenhavn og andre store Stæder vilde give Pigerne, den var i vore Øine værre end slet ingen, thi det var, paa den ene Side at gjøre Konster med dem, saa de alle enten de kunde eller ikke, skulde lære at tegne, spille, brodere o.s.v., og paa den anden Side, at de ligesom Drengene skulde lære fremmede Sprog, og saa bryde Hovedet med lidt af allehaande, og Intet i det hele, hvorved de vel let blev selvkloge, men ingenlunde kloge paa sig selv.

Men ligesom denne falskeling saa kaldte høiere Dannelse stiller paa at skille dem ved deres kvindelige danske Hjerte som har et, saaledes kan vi see, at en ægte

høiere Dannelse ville være alle dem, der har et kvindeligt dansk Hjerter, at skatte det og passe paa hvad vi har og lade det blive frugtbart til Gavn og Glæde for dem selv og Næsten, og det skeer, naar de unge Piger bliver opmærksom paa hvad der især er elskværdigt baade hos dem selv og i det hele ved det Danske Folk, Fæderneland og Modersmaal, Sang og Skrift, og jeg veed da ikke bedre at give Dem en levende Forestilling om Forskiellen mellem den falske og den ægte kvindelige Oplysning og Dannelse end ved at fortælle Dem et lille Digt af vore gamle hedenske Forfædre om skøn Freia, deres Kiærligheds-Gudinde, der tænkedes som en ung Enke med en lille Datter paa Skiødet, som daglig græd Guld-Taarer for sin tabte Husbond, og var i det hele anderledes yndig og mild, hjertelig og trofast end [Gudinderne hos] alle andre Hedninger. Om hende fortalte man nu, at hun havde et mageløs deiligt Guld-Smykke, som hun altid havde hængende om Halsen og ned paa Brystet og som de kaldte Brysing-Smykket, men som hverken hun eller andre vidste ret at skatte, førend det en Gang blev tyvstjaalet, hvorved Freia ikke blot tabde i Skiønhed, men tabde hardtad hele sin Elskværdighed. Tyven, som havde listet sig ind en Nat og stjaalet Smykket, mens Freia sov, var en Lurendreier ved Navn Loke, som man ikke vidste, om han skulde regnes til Guderne eller Jetterne, deres Fiender, men som havde Fornøielse af at narre Folk og var ved sin Sledskhed og Snedighed meget farlig, men saa var der til Lykke en god Ven ad Freia og ad alle Guderne som hed Heimdal og var endnu klogere end Loke. Heimdal som havde et Øie paa hver Finger opdagede da ikke blot Tyven men pinde ogsaa Brysing-Smykket af ham og gav Freia det, hvorved hun ogsaa fik hele sin Elskværdighed tilbage.

See, denne lille Fortælling finder jeg nu er et lille Speil, hvori vi kan see baade Skaden, der er sket Dannekvinden og hendes Døttre af den falske Oplysning og Dannelse, som skal gribe Tyven og skaffe Hiertet tilveie, saa det kan vise sig i hele sin Elskværdighed. Ja, vi kan endogsaa see i Speilet, hvorved det især maae være, Dannekvinden igien faaer Hjertet paa rette Sted, hvor det kan sees i sit rette Lys, thi man siger, det var ved et Sted, som kaldes Klang-Steen, at Heimdal pinde Brysing-Smykket ud af Lokes Kløer, og det peger paa Sangen, den hjertelige, danske og fæderlandske Sang, som her skal lægges særdeles Vind paa, og dertil, som til alt hvad der kan tjene til hjertelig Oplysning og Dannelse, ønsker jeg Lykke og Guds Velsignelse.

Kilde

Grundtvig, N.F.S. (1956). Taler paa Marielyst Højskole 1856-1871 (red. Steen Johansen). København. Nordisk Forlag. S. 96-97

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Højskolebevægelsen, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/den-foerste-sommerskole-for-piger>